Obnova Jeruzaléma

Původ materiálu
Lenka Ridzoňová
Pořadí v lekci
39

Téma

Pán Bůh pomáhá a dává sílu obnovit pobořené město.

Cíle

- Děti si uvědomí, že obnova něčeho zničeného není snadná.
- Děti přemýšlejí, co dělat, když se mi někdo posmívá.
- Děti uslyší, že v obnoveném městě bylo důležité opět slavit bohoslužby.
- Děti diskutují, v čem a jak se ne/vymezovat vůči svému okolí (starší).

Pro učitele

Biblický text: Neh 1 a 2; 4,1-11; 8,1-3

Výkladové poznámky

Výkladové poznámky si přečtěte u předchozí úlohy, příběhy spolu hodně souvisí. Zde je pouze několik poznámek k Nehemjášovi a obnově hradeb:

- Po Kýrově ediktu (538 př. n. l.) se část Judejců vrátila z babylonského zajetí do své původní země a obnovili chrám. Hradby města ale obnoveny nebyly.
- Hradby město vymezují a chrání. Opevněné město je také obrazem bezpečí, které poskytuje Hospodin (Jr 4,5).
- Brány jeruzalémské byly důležitým místem komunikace, zvěstování slova Hospodinova, chval, radosti, po obnovení jeruzalémských bran se zde čte Zákon.
- Nehemjáš je vrchním číšníkem Artaxerxa. Je to vysoká funkce, král mu plně důvěřuje.
- K Nehemjášovi přijde poselstvo z Jeruzaléma. Vyprávějí mu o neutěšeném stavu města Božího, hradby jsou pobořeny, brány zničeny ohněm. Judejci, ti, kteří v zemi zůstali, i ti navrátilí, jsou terčem posměchu.
- Nehemjáš poté, co zprávu uslyší, několik dní truchlí, postí se a modlí. Rozumí stavu města jako trestu Božímu za neposlušnost lidí. Prosí o odpuštění. Poté jde ke králi a žádá,

aby smělo být město a hradby obnoveny. Král mu povolí, aby do Jeruzaléma jel a obnovu začal organizovat. To naráží na odpor nepřátel, posmívají se, narušují stavbu.

- Nehemjáš opustí své „teplé místo“, dobré postavení u královského dvora a jde pomáhat lidu, ze kterého pochází. Jméno Nehemjáš znamená „Potěšil Hospodin“.
- Nehemjášovi se podařily tři věci:
    1. Judsko se stalo samostatnou provincií, Nehemjáš byl pak jejím místodržitelem.
    2. Jeruzalém byl opevněn a stal se tak srdcem nové provincie.
    3. Lid byl tak zajištěn proti přepadům zvenčí. Tak mohlo dojít i k očistě a obnově náboženství a vztahu k Pánu Bohu. V rodinách, v obci i v chrámě.
- Neh 8: Když bylo město dostavěno, hradby a brány obnoveny, lid se shromáždil a kněz Ezdráš četl z Mojžíšova zákona. Důležitá v obnoveném městě je obnovená bohoslužba.

Úskalí

Viz předchozí úloha, zvl. je zde úskalím vymezení a uzavřenost. Na poexilním Izraeli vidíme, že původní otevřenost je vystřídána ezdrášovskou uzavřeností. Tím však není zrušen smysl slavnosti stánků. A především biblické texty v té době redigované (a to byla většina starozákonnních knih) akcentují skrytě i naprosto zjevně povědomí, že vyvolený lid je tu jako požehnaný k požehnání druhým.

Odkazy

Linden, Nico ter: Země pod duhou

Biblický atlas (str. 88-91)

Pro děti

Předškolní děti

Byli jste někdy na nějakém zámku nebo hradě? V paláci? Třeba o prázdninách…

Můžeme dětem ukázat nějaké obrázky paláce nebo zámku.

Jak to na zámku chodí? Kdo tam žije, kdo tam pracuje? Znáte pohádky…

Byli jste někdy na nějaké zřícenině? Jsou někde ve vašem okolí zbytky hradeb?

Můžeme dětem ukázat obrázek nějakých ruin nebo zříceniny. Dát to do kontrastu s krásným palácem nebo zámkem.

V bohatém paláci v Babylónii žije mocný král. Jedním z jeho služebníků je Nehemjáš, potomek židů, kteří sem kdysi přišli z Izraele. Nehemjášovi král důvěřuje, věří, že by mu nedal k jídlu nic nedobrého nebo otráveného. Za tímto váženým Nehemjášem přijdou lidé zdaleka. Špinaví, uchození, unavení. Nehemjáš je rád vidí. Jsou to jeho příbuzní, také židé. Přišli mu říct, jak to vypadá v Jeruzalémě, jejich městě. Město je pobořené. Máme tam hodně nepřátel. Posmívají se nám. Že chodíme do našeho nového kostela.

Nehemjášovi to nedá spát. Jde za králem a poprosí ho, aby ho pustil, chce pomáhat město obnovit.

Nehemjáš odejde do Jeruzaléma a začnou opravovat hradby. Nepřátel mají hodně, smějí se jim, snaží se jejich dílo bořit. Nakonec musí stavět jen jednou rukou. Ve druhé drží meč, aby se mohli bránit. Zkuste, jaké to je – stále v jedné ruce něco držet (např. sklenici vody), druhou se snažit něco dělat.

Hra: V jedné části místnosti (nebo zahrady, lesa…) je materiál ke stavbě (např. dřevěné kostky nebo Lego, papírové krabice…), děti musí kostky získat, po jedné je pronést přes „nepřátelské území nebo hlídky“. Ve vyznačeném území (kruhu) mají z kostek něco postavit. Další hry jsou v oddíle „přesah“.

Pomůcky: Obrázky paláce; obrázky zříceniny nebo ruin města.

Mladší školní děti

Nedaleko chrámu si na velkém náměstí u Ovčí brány hrály děti. Judit skákala s kamarádkami přes švihadlo a Tobiáš pouštěl draka, ale moc se mu to nedařilo, foukal málo vítr. A vtom přišli vojáci. Napochodovali náhle branou do města, vojáci z daleké země. Všelicos pokřikovali, ale děti jim nerozuměly ani slovo, protože vojáci mluvili cizí řečí. Bylo ale zřejmé, že už si nesmí dál hrát. Musely teď náměstí opustit: ‚Zmizte!‘

Judit s Tobiášem šli stejným směrem. Bydleli kousek od sebe. Cestou potkali ještě mnohem víc vojáků, kteří určitě přišli Vodní branou.

Juditina maminka už na ně čekala ve dveřích. Plakala. ‚Proč pláčeš?‘ zeptala se Judit.

‚Musíme odtud odejít,‘ odpověděla maminka, ‚musíme do vyhnanství.‘

‚Co to je, vyhnanství?‘ ptala se Judit.

‚Musíme opustit svou zemi,‘ vysvětlila maminka. ‚Tihle muži tu teď chtějí vládnout a my musíme jít do Babylonie. Do země, odkud přišli ti vojáci.‘… (viz začátek vyprávění v minulé úloze).

Dalšího dne vyrazili. Vpředu i úplně vzadu šli vojáci s meči a oštěpy. Nikdo se nesměl pokusit o útěk. Judit s Tobiášem seděli na kárce, Judit držela na klíně panenku a Tobiáš lyru Juditina otce. ‚Drž ji dobře,‘ nakázal mu. Tobiáš myslel na nového draka, kterého si v Babyloně vyrobí. Bude větší a trochu jiný.

Tatínkové táhli vozík, maminky nesly zavazadla, která se na vůz nevešla. Strýček Ben tlačil zezadu. Děti si všimly, že se několikrát otočil zpátky. V dálce na kopci ležel Jeruzalém a třpytil se svými bílými domy na sluníčku. A nahoře nad městem se tyčil chrám, dům Páně, teď docela opuštěný.

‚Sbohem, chráme,‘ loučil se strýček Ben. Jako by chrám byl někdo a ne něco. ‚Sbohem, chráme.‘ A dětem řekl: ‚Tento pohled si dobře zapamatujte, na naše svaté město a na náš svatý chrám. Já se sem asi již nikdy nevrátím. Ale jednoho dne – možná budete už tak staří, jako jsem já teď – se sem vrátíte vy. Tomu pevně věřím. (Začátek knihy Země pod duhou.)

Tak to bylo před mnoha lety. Judejci byli odvedeni do vyhnanství. I s dětmi. Po Kýrově ediktu, králově povolení, se mohli vrátit. První, co ve městě stavěli, byl chrám (viz minule). Město ale zůstalo v ruinách, nemělo hradby, brány byly zničené ohněm. Bylo tady spousta nepřátel, Judejcům se posmívali, posmívali se i Pánu Bohu.

Z Jeruzaléma vyrazilo poselstvo zpátky do Babylonie. Tady u královského dvora žil Nehemjáš. Byl původem Žid. Měl u krále vysoké postavení, král mu zcela důvěřoval, proto byl Nehemjáš vrchním číšníkem, který nosil králi jídlo a pití.

Poslové z Jeruzaléma si nechali Nehemjáše zavolat a popsali mu, v jakém je Jeruzalém stavu. Město je pobořené. Máme tam hodně nepřátel. Posmívají se nám. Že chodíme do našeho nového kostela, že věříme v Pána Boha.

Nehemjášovi to nedá spát. Jde za králem a poprosí ho, aby ho pustil, chce pomáhat město obnovit. Král povolí. Sepíše doporučující listy.

Nehemjáš odejde do Jeruzaléma. Nejdřív potají v noci obchází město a zkoumá jeho stav. Je to žalostné. Hradby jsou pobořené, nachází tu i různé cizí bůžky a amulety. Pobořené hradby ukazují i pobořenou víru.

Judejci začnou hradby opravovat. Nepřátel mají hodně, ti se jim posmívají, snaží se jejich dílo bořit. Nakonec musí stavět jen jednou rukou. Ve druhé drží meč, aby se mohli bránit. Pak se rozdělí na dvě skupiny. Vždy jedna staví a druhá je na stráži.

Konečně jsou hradby obnoveny. V bránách se mohou zase scházet lidé.

Před bránu, která se jmenuje Vodní, je sezváno velké shromáždění. Dopředu přijde kněz Ezdráš a drží v ruce knihu. Mojžíšův zákon. Začne předčítat. Slaví se bohoslužby.

Město je obnoveno díky pomoci Pána Boha. Nehemjáš se hodně modlil. Než do Jeruzaléma přišel i potom, když se stavbu snažili zhatit nepřátelé. Pane Bože, odpusť, že jsme na tebe zapomněli. Pomoz nám to město postavit. Abychom tady mohli žít v bezpečí. Abychom se tady taky mohli scházet v chrámě, modlit se, mluvit o tobě.

Možná ta Nehemjášova modlitba ještě pokračuje: Nechceme ty brány zavřít a mít město jen pro sebe. Ale chtěli bychom, aby ti, kdo přijdou, věděli, že to je tvoje město.

Starší děti

K čemu jsou dobré hradby? Máme nějaké kolem sebe? Je dobré je mít? Co je potřeba si chránit? Kdy, proč a čemu být naopak otevřený?

(Viz „úskalí“ popsané u minulé úlohy: knihy Ezdráš a Nehemjáš zdůrazňují vymezení Judejců vůči ostatním; jiné části Bible jsou otevřenější, např. Jonáš; od Abrahama se stále znovu opakuje „budeš požehnáním pro ostatní“.)

***

Přečtěte si text Neh 1 a odpovězte:

Proč přicházejí poslové za Nehemjášem?

Jaká je Nehemjášova první reakce?

Jaké je Nehemjášovo zaměstnání?

Na koho se Nehemjáš odvolává?

(Připravte si další otázky nebo věty formulujte jako výroky pravdivé a nepravdivé a po vyprávění hrajte s dětmi „trůn moudrost a hlouposti“.)

***

Vědí vaši spolužáci nebo kamarádi, že chodíte do kostela? Směje se vám kvůli tomu někdo? Komu si můžete postěžovat? Jak by člověk mohl někomu v takové situaci pomoci?

Přesah

Hra (z minulé úlohy): Obnova chrámu, obnova Jeruzaléma. Můžeme hru hrát a přitom mluvit o minulé úloze a jak to teď pokračuje. Příp. hru doplnit o stavbu hradeb. Stavba je přerušována

(doplnit různé úkoly), např. v určité části herního plánu se postupuje jen o polovinu políček (polovina dělníků vždy stavěla a polovina hradby bránila).

Poslat zprávu: Hra „autobus“. Dvě skupiny dětí, drží se za ruce. Z každé skupiny ten první sleduje, zda na minci padne panna nebo orel. Na jedno z těchto dvou znamení co nejrychleji vyšle signál (zmáčkne ruku souseda). Padne-li znamení opačné, signál se neposílá. U kterého družstva signál dojde na konec dříve, má bod, poslední člověk s posouvá na první místo (toho, kdo vysílá signál). (Poslové z Judska „vyslali signál“ k Nehemjášovi, zpráva k němu správně došla a on správně zareagoval.)

Pohyb v tichosti (Nehemjáš přišel do Jeruzaléma a v noci tiše obešel město, aby zjistil jeho stav): Hledání někoho poslepu (podle zvuků) – děti sedí v kruhu, jeden uprostřed má zavázané oči, řekne, kdo si má vyměnit místa, při výměně se snaží podle zvuků někoho z nich chytit.

Nebo „ptáčku pípni“ („Nehemjáši, dupni si“).

Hra „kohoutí zápas“ – ve vymezeném kruhu jsou dvě podobně velké děti, musí stát na jedné noze, mají svázané ruce, jeden se snaží druhého vytlačit z kruhu. Podobně se museli Izraelci bránit při obnově Jeruzaléma.

Stavba hradeb z kostek (nebo jiného materiálu), ale ke stavbě je možno např. používat jen nohy nebo přitom v jedné ruce držet sklenici plnou vody apod.

Důležitá v obnoveném městě je obnovená bohoslužba. Tento motiv nějak „promítněte“ do připravovaných aktivit. Např. do stavěného města musíte také přinést Bibli apod.

***

Vyprávění o posměchu – ale s jiným biblickým příběhem:

(Medvěd aneb Co děláš v neděli dopoledne?)

Anežka se mračí.

Co se stalo, Anežko?

Oni se mi smějí! Anežka nemá daleko k pláči.

Domlouvali jsme se, že půjdeme s dětmi do kina. A že nejlepší to bude v neděli dopoledne. Já jsem řekla, že to chodíme do kostela. No a oni se začali smát. Hlavně Petr a Věrka. Proč tam chodím a že ten Pán Bůh stejně není. A co tam v tom kostele děláme… Mně se jim to povídat nechce, akorát by se smáli ještě víc. Petr si kleknul a sepnul ruce, jako že se modlí, a přitom se hrozně smál.

Jsou hloupí, Anežko. Lidi, když něčemu nerozumějí, tak se aspoň posmívají. Víš, jak to bylo s Goliášem, ne?

To vím, David ho zabil. Mám se taky naučit střílet? ptá se Anežka. Ale stejně byl David dobrý, že se trefil. Přitom vůbec nebyl voják.

Víš, co David dělal předtím? zkouší maminka.

Pásl ovce. Ale při tom se přece nestřílí, ne?

Musíš ty ovce hlídat a chránit. Vždycky je přepočítat, jestli se nějaká neztratila. Pastýř nemůže celý den ležet pod stromem a pospávat. Sleduje, co se děje. Najednou David vidí, že ovce bečí a utíkají jak splašené. Rozběhl se tam podívat. Medvěd!

A to se David nebál? ptá se Anežka.

Bál, nebál. Vzal hůl a na medvěda se vrhl. Ovci mu vyrval z tlamy a medvěda ubil. Ještě se ovečku podařilo zachránit. Jindy vzal David prak, vytáhl z kapsy kamínek a medvěda nebo lva na dálku trefil. Léta strávil David na pastvě s ovcemi a vícekrát je musel před medvědem nebo lvem ochránit. A když pak viděl toho obra Goliáše, jak se vytahuje a posmívá lidem a Pánu Bohu, dlouho nepřemýšlel, sáhl do kapsy, dal kamínek do praku…

…a vystřelil, dodá Anežka.

Tak. A teď – co s tím tvým kinem? Těžko se rozhoduje, viď? Jsem ráda, že ti na neděli záleží. Dobře, že jsi dětem o kostelu řekla. Máš odvahu jako David, když se postavil proti medvědovi. Když jednou půjdeš v neděli do kina, tak to nevadí. Něco mě napadlo: příští měsíc budeme mít u nás v kostele divadlo. Myslím, že minule tady někteří spolužáci od vás byli. Nebudeme na posměváčky střílet z praku, ale zkusíme je pozvat. Někdy jsou lidi zvědaví, akorát se bojí přijít. (Vyprávění z Českého bratra 9/2015.)

Liturgie

Biblický text k zapamatování

Poutní píseň, Šalomounova. Nestaví-li dům Hospodin, nadarmo se namáhají stavitelé. Nestřeží-li město Hospodin, nadarmo bdí strážný. (Žalm 127,1)

Rituál

Každou postavu může provázet jedna píseň, kterou můžete zpívat nebo její část skandovat – u Nehemjáše navrhujeme *Přijď již, přijď Duchu Stvořiteli* (Svítá 278).

Okénko do bohoslužeb

Ukážeme džbán, talíř nebo půllitr. Kdo nosí takové věci? Snažíme se dostat odpověď „číšník“. Kupodivu starozákonní číšníci dělali i jiné věci (taky jezdili na zvířeti, stavěli hradby, modlili se… – pokud ale mluvíme s dětmi před odchodem do NŠ, spíš jim to nebudeme prozrazovat).

Modlitba

Pane Bože, děkujeme, že žijeme v bezpečí a míru. Prosíme za lidi v pobořených městech, ve válce. Prosíme za ty, komu se někdo posmívá. Prosíme, abychom měli odvahu se postavit za ty, komu se někdo posmívá.

Odkaz na pracovní list
39 Obnova Jeruzaléma - st
Odkaz na píseň
Bůh je záštita má (SV23)
Mír na zemi daruj nám (EZ702)
Pán Bůh je síla má, všecka obrana má
Bojujte, bojujte dál, pohleďte jen, v dálce svítá
Sanctus (SV295)
Někdo mě vede za ruku, když bojím se jít tmou
Cílová skupina
Mladší školní
Předškolní
Starší školní
Katechetické cykly
Dál přece nejdeme sami II (Od Samuele k Šalomounovi + Od Elijáše k mesiášovi)
Biblický odkaz (kat)
Nehemjáš 1–2
Nehemjáš 4,1–11
Nehemjáš 8,1–3